

125

Video
Konu
Anlatım

284

Destek
Sorusu

405

Konu
Tekrar
Sorusu

212

Aktif
Öğrenme
Sorusu

28

Yazılıya
Hazırlık
Sorusu

1054

Toplam
Soru

ens Yayınları

Google Play Store'dan

ya da

App Store'dan

ens
Eğitimde Nitelikli Sayfa

uygulamasını telefonunuza veya
tabletlerinize indirin.

Akıllı telefon ya da tablet
kullanmıyorsanız

www.ensyayinlari.com.tr
adresimizden

VİDEO KONU ANLATIMLARI'na
ve VİDEO SORU ÇÖZÜMLERİ'ne
kolaylıkla ulaşabilirsiniz.

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

Uygulamayı kullanarak evde,

okulda, otobüste kendinizi

hazır hissettiğiniz her yerde

VİDEO KONU ANLATIM-
LARI'ni ve VİDEO SORU

ÇÖZÜMLERİ'ni

izleyebilirsiniz. Her ünitenin
başında videoların içerikle-
riyle ilgili yönerge verilmiştir.

Bu yönergelerden hareketle
istediğiniz konunun videosunu
izleyebilirsiniz.

www.lisedestek.com

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

9. SINIF COĞRAFYA SORU BANKASI

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan ve yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN

978-625-8160-42-0
0909-1-24

Genel Yayın Koordinatörü

Biltan BÖYÜKOKAĞLU

Yazarlar

Sinan YAŞAR
Necati ÜSTÜNDAĞ
Emre TUNÇ

Editör

Nuri SOYUDURU

Dizgi / Tasarım

ENS Yayınları Dizgi Birimi

İLETİŞİM

Ostim Mahallesi 1207. Sokak 3/C-D Ostim / Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 395 13 96 Fax: (0312) 394 10 04

SUNUŞ

Değerli Öğrencilerimiz,

Uzun soluklu bir yolculuk olan öğrenme sürecinin önemli bir döneminden geçmekteyiz. Etkili ve kalıcı öğrenmelerin temellerinin atıldığı bu dönemde ENS Yayınları olarak zorlu sürecinizde yanınızda olmak ve işlerinizi kolaylaştırmak amacıyla Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankalarını büyük bir titizlikle hazırladık.

Yeni müfredata uygun olarak hazırlanan Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankalarıyla, hızlı-etkili ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilmeyi sağlamak hedeflenmiştir. Ara sınıf alanında bir çığır açacağını düşündüğümüz projemiz, tüm eğitim kurumlarının ve ara sınıf grubu öğrencilerimizin konu ve soru ihtiyacını karşılayacak şekilde kurgulanmıştır.

Ara sınıflarda öğretmenlerin öğrencilerle etkileşim hâlinde ders işlemesine imkân sağlayan Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları, öğrenilen bilgileri pekiştirecek yeterli sayıda uygulama sınavını ve testleri içerisinde bulundurmaktadır.

ENS Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları;

- haftalık bölümler
- her haftada video destekli konu anlatımları
- açık uçlu destek soruları
- konu testleri
- hafta sonu ödevleri
- belirli haftaların sonunda yazılı hazırlık çalışmalarından oluşmaktadır.

İŞLER Yayınları çatısı altında doğan ve yayıncılık tarihinde iz bırakacağını düşündüğümüz Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının müfredat programı esas alınarak hazırlanmıştır.

Titiz bir çalışmanın ürünü olan bu eserin hazırlanmasında emeği geçen editörümüz Nuri SOYUDURU ve dizgi ve sayfa tasarım uzmanımız Özlem ALTINSOY'a teşekkür ederiz.

Zorlu süreçlerinde tüm öğrencilerimizin büyük "Destek"çisi olmak dileğiyle...

ENS YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1: COĞRAFYANIN DOĞASI

1. Hafta: Coğrafyanın Doğası - Coğrafya Biliminin Konusu Ve Bölümleri.....	4
2. Hafta: Coğrafyanın Doğası - Coğrafya Biliminin Konusu Ve Bölümleri.....	10
3. Hafta: Coğrafyanın Doğası - Coğrafya Biliminin Gelişimi	18

ÜNİTE 2: MEKANSAL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ (Harita Okuryazarlığı)

4. Hafta: Mekansal Bilgi Teknolojileri - Mekanın Sembolik Dili Harita.....	26
5. Hafta: Mekansal Bilgi Teknolojileri - Coğrafi Koordinatlar (Yerel Saat, Ortak Saat)	34
6. Hafta: Mekansal Bilgi Teknolojileri - Ölçek Ve Haritalarda Dağılımları Gösterme Yöntemleri	44
7. Hafta: Mekansal Bilgi Teknolojileri - Türkiye'nin Coğrafi Konumu.....	56
8. Hafta: Mekansal Bilgi Teknolojileri - Haritalarda Yükselti Ve Yer Şekillerini Gösterme Yöntemleri	64
9. Hafta: Mekansal Bilgi Teknolojilerinin Bileşenleri.....	78
1. Dönem 1. Yazılı	85

ÜNİTE 3: DOĞAL SİSTEMLER VE SÜREÇLER

10. Hafta: Doğal Sistemler Ve Süreçler - Hava Olayları	88
11. Hafta: Doğal Sistemler Ve Süreçler - İklim Sistemlerinin Bileşenleri Ve Değişkenleri (Atmosfer Ve Sıcaklık).....	110
12. Hafta: Doğal Sistemler Ve Süreçler - İklim Sistemlerinin Bileşenleri Ve Değişkenleri (Sıcaklık)	132
13. Hafta: İklim Sistemlerinin Değişkenleri (Basınç ve Rüzgârlar).....	144
14. Hafta: İklim Sistemlerinin Değişkenleri (Nemlilik Ve Yağış)	158
1. Dönem 2. Yazılı	167
15. Hafta: Dünya'da İklim Tipleri	170
16. Hafta: Türkiye'de İklim Tipleri.....	184
17. Hafta: İklim Sisteminde Yaşanan Değişiklikler.....	188

ÜNİTE 4: BEŞERİ SİSTEMLER VE SÜREÇLER

18. Hafta: Nüfus Dinamikleri	194
19. Hafta: Nüfusun Dağılışı Ve Hareketleri	202
20. Hafta: Türkiye'de Nüfusun Dağılışı ve Hareketleri	206
21. Hafta: Göç.....	210
22. Hafta: Demografik Dönüşüm Süreci Ve Nüfus Piramitleri.....	216
23. Hafta: Türkiye'nin Demografik Dönüşüm Süreci ve Nüfus Politikaları	222
2. Dönem 1. Yazılı	227

ÜNİTE 5: EKONOMİK FAALİYETLER VE ETKİLERİ

24. Hafta: Ekonomik Faaliyetler Ve Etkileri.....	230
--	-----

ÜNİTE 6: AFETLER VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE

25. Hafta: Afetler Ve Sürdürülebilir Çevre.....	236
26. Hafta: Afetler Ve Sürdürülebilir Çevre.....	244

ÜNİTE 7: BÖLGELER, ÜLKELER VE KÜRESEL BAĞLANTILAR

27. Hafta: Bölgeler, Ülkeler ve Küresel Bağlantılar.....	248
28. Hafta: Bölgeler, Ülkeler ve Küresel Bağlantılar.....	256
2. Dönem 2. Yazılı	263
Cevap Anahtarı	265

ÖĞRETMENİN NOTU

Hatırlatma Noktası

Doğa olayı; doğal ortamı oluşturan unsurlarda meydana gelen değişimlerdir.

Destek Noktası

İnsan faaliyetlerindeki artış doğal çevrenin hızlı bir şekilde bozulmasına neden olmuştur.

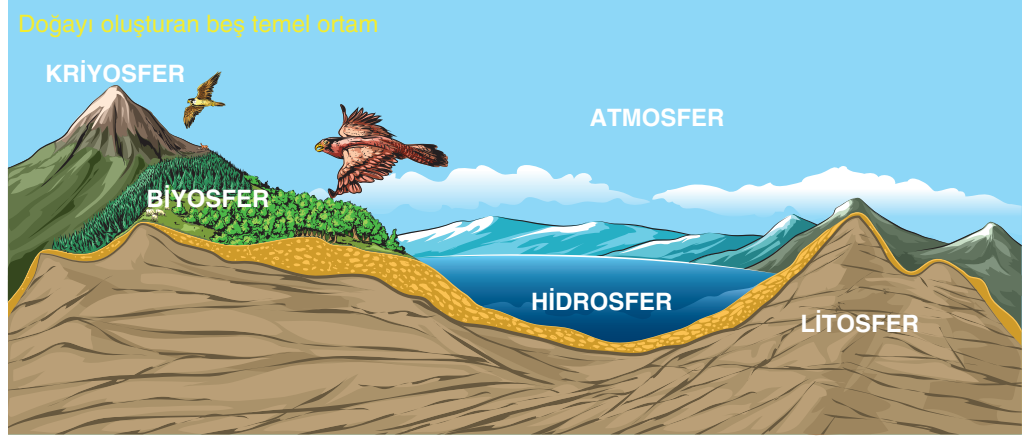
Öğrenme Noktası

1. Video Konu Anlatımı

DOĞAYI OLUŞTURAN ORTAMLAR

Doğayı oluşturan beş temel ortam

Litosfer (Taş Küre)

- ▶ Yerküre'nin katılaşmış üst kısmını oluşturur.

Atmosfer (Hava Küre)

- ▶ Dünya'yı saran ve çeşitli gazlardan oluşan tabakadır. Azot, oksijen, karbondioksit ve su buharı bulunan bazı gazlardır.

Hidrosfer (Su Küre)

- ▶ Yeryüzündeki suları oluşturan ortamdır. Bu ortam denizler, okyanuslar, yeraltı suları, göller, buzullar ve akarsulardan oluşmaktadır.

Biyosfer (Canlı Küre)

- ▶ Canlıların yaşadığı ortamdır. Bitkiler, hayvanlar ve mikroorganizmalardan oluşmaktadır.

Kriyosfer (Buz Küre)

- ▶ Donmuş topraklar, buzullar ve sürekli karla kaplı ortama kriyosfer denir.

Destek Sorusu 1

Bitkiler ve mikroorganizmalar hangi doğal ortamın unsurlarındandır?

Destek Sorusu 2

Okyanuslar ve denizler hangi doğal ortamın unsurları arasında yer alır?

Destek Sorusu 3

Yer şekilleri ve toprak örtüsü gibi unsurlar hangi ortamda yer alır?

Destek Sorusu 4

Azot, oksijen ve karbondioksit hangi doğal ortamın unsurlarındandır?

COĞRAFYANIN DOĞASI - COĞRAFYA BİLİMİNİN KONUSU VE BÖLÜMLERİ

Öğrenme Noktası

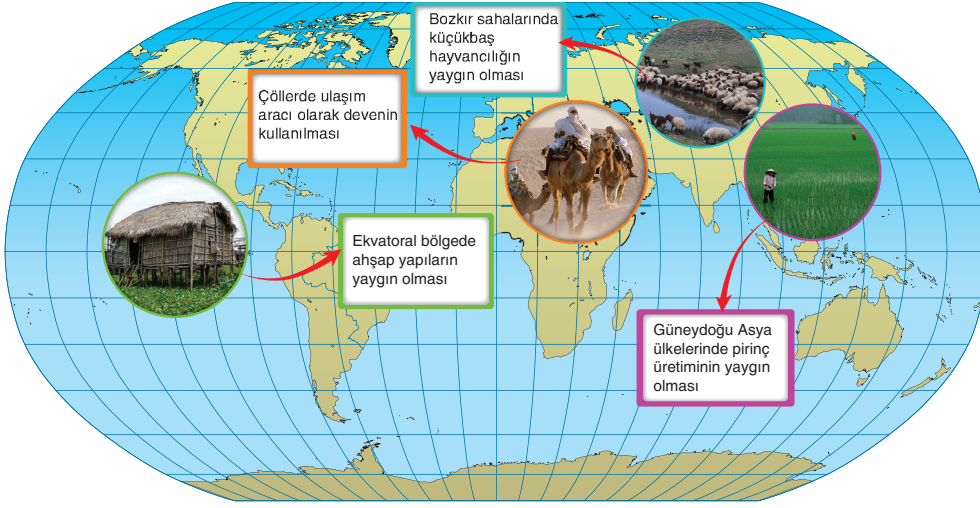
2. Video Konu Anlatımı

DOĞANIN İNSANA ETKİLERİ

Coğrafi Ortam: Doğal ve beşerî unsurlardan oluşan ortama denir.

Beşerî Olay: İnsanların yapmış olduğu faaliyetlere denir.

Beşerî Ortam: İnsan faaliyetlerinin gerçekleştiği ortama denir.

- Kuzey ülkelerinde ısınmak için enerji tüketiminin fazla olması,
- Kurak bölgelerde kerpiç yapıların yaygın olması
- Rusya'da insanların kalın giysiler tercih etmesi
- İlk uygarlıkların su kenarları ve verimli topraklarda kurulması da doğanın insana olan etkileri arasında gösterilebilir.

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

Gelişmiş ülkelerde doğaya daha uyumlu faaliyetler yapılmaktadır.

Destek Sorusu 5

Ormanların tahrip edilmesi hangi doğal ortam içerisinde gerçekleşmektedir?

Destek Sorusu 7

Beşerî olay nedir?

Destek Sorusu 6

Balıkçılık faaliyetleri hangi doğal ortam içinde gerçekleşmektedir?

Destek Sorusu 8

Ekvatorial bölgede insanlar yapı malzemesi olarak neden ahşap kullanırlar?

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

Fosil yakıtların (petrol, doğal gaz, kömür) kullanılması atmosfere önemli ölçüde zarar vermektedir.

Destek Noktası

Enerji ihtiyacının karşılanması için rüzgâr, güneş ve dalga gibi kaynakların kullanılması doğaya uyumlu insan faaliyetleridir.

Öğrenme Noktası

3. Video Konu Anlatımı

İNSANIN DOĞAYA ETKİLERİ

Madencilik faaliyetleri sonucunda ormanlar zarar görür ve biyoçeşitlilik olumsuz etkilenir.

İnsanlar artan enerji ihtiyaçlarını karşılamak için doğanın işleyişine uygun Güneş panelleri kurmuştur.

İnsanlar artan enerji ihtiyaçlarını karşılamak için kömürle çalışan termik santraller kurmuştur.

İnsanlar tarım ve yerleşim alanı kazanmak için bataklıkları kurutarak tarım ve yerleşim alanına dönüştürmüştür.

Destek Sorusu 9

İnsanların hangi enerji kaynaklarını yaygın olarak kullanmaları doğaya uyumlu olduklarını gösterir?

Destek Sorusu 10

Doğanın işleyişine zarar veren insan faaliyetlerinden iki tanesini belirtiniz.

Destek Sorusu 11

Sibiry'a'da insanların kalın giysi tercih etmesinin nedenini belirtiniz.

Destek Sorusu 12

Dağ, ova, plato hangi unsurlar arasında yer alır?

COĞRAFYANIN DOĞASI - COĞRAFYA BİLİMİNİN KONUSU VE BÖLÜMLERİ

Aktif Öğrenme Alanı-1 / ANLAM ÇÖZÜMLEME TABLOSU

Aşağıdaki etkinliği örnekteki gibi doldurunuz.

Etkinlikler	Doğal	Beşeri
Fabrika		✓
Ova		
Plato		
Köprü		
Kanal		
Deniz		
Tarım		
Plaj		
Gemi		
Buzul		
Hayvancılık		

Aktif Öğrenme Alanı-2 / ANLAM ÇÖZÜMLEME TABLOSU

Doğal Ortam Unsurları	Doğal Ortamlar				
	Hidrosfer	Litosfer	Biyosfer	Atmosfer	Kriyosfer
Yer Kabuğu		✓			
Azot					
Göller					
Denizler					
Bitkiler					
Mikroorganizmalar					
Oksijen					
Buzul					

Yukarıdaki tabloda doğal ortam unsurları ve doğal ortamlar verilmiştir.

Doğal ortam unsurlarını ait oldukları doğal ortama örnekteki gibi işaretleyiniz.

ÖĞRETMENİN NOTU

Konu Tekrar Testi

1. I. Biyosfer → Hava küre
- II. Hidrosfer → Su küre
- III. Litosfer → Taş küre
- IV. Atmosfer → Canlı küre

Yukarıda verilen eşleştirmelerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III
D) I ve IV   E) III ve IV

2.

Nüfuslanmanın fazla olduğu yerlerde insanın doğa üzerindeki etkisi artar.

Buna göre; yukarıdaki haritada numaralandırılarak verilen yerlerden hangisinde insanın doğa üzerindeki etkisi daha azdır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

3. **Aşağıdakilerden hangisi insan-doğa etkileşimine örnek verilemez?**

- A) Soğuk bölgelerde insanların kalın giysiler tercih etmesi
- B) Kurak bölgelerde tarımsal faaliyetlerin yetersiz olması
- C) Nadas tarımının yaygın olduğu yerlerde erozyonun şiddetli olması
- D) Depremler sonucunda heyelan olaylarının yaşanması
- E) Volkanik faaliyetler sonucunda hava trafiğinin aksaması

4. Haritadaki yerlerle ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

- I. X bölgesi sıcaklık ve nemden dolayı yerleşmeye elverişli değildir.
- II. Y bölgesi kurak olduğundan ekonomik etkinlikler sınırlıdır.
- III. Z bölgesinde sanayi geliştiğinden nüfuslanma fazladır.

Buna göre, hangisinde doğal faktörlerin beşerî faaliyetler üzerindeki etkisine değinilmemiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

5.

Yukarıdaki haritada verilen bölgelerde insan-doğa etkileşiminin az olmasında,

- I. iklim koşullarının elverişsiz olması,
- II. yüzey şekillerinin engebeli olması,
- III. su kaynaklarının bol olması

özelliklerinden hangilerinin ortak etmen olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

COĞRAFYANIN DOĞASI - COĞRAFYA BİLİMİNİN KONUSU VE BÖLÜMLERİ

Konu Tekrar Testi

6. I. Donmuş topraklar
II. Buzullar
III. Karla örtülü yüzeyler

Yukarıda verilenler hangi ortamın unsurlarıdır?

- A) Atmosfer B) Hidrosfer C) Kriyosfer
D) Litosfer E) Biyosfer

7. I. Yer altı sularının aşırı kullanılması
II. Kurumuş dere yataklarının yerleşime açılması
III. Ormanlık alanların tahrip edilerek tarım alanına dönüştürülmesi
IV. Kimyasal gübre kullanımının yoğun olması
V. Enerji üretimi için rüzgârdan faydalanılması

Yukarıda verilenlerden hangisi insanın doğayla uyumlu davranışlarından biridir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. I. Deprem sonunda can ve mal kayıplarının yaşanması
II. Volkanik faaliyetler sonucunda hava trafiğinin aksaması
III. Meraların aşırı otlatılması sonucunda erozyonun artması
IV. Ormanlık alanların yerleşim alanlarına açılması

Yukarıda verilenlerden hangisi doğanın insan üzerindeki etkileri arasında yer alır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) II ve III E) III ve IV

9. Aşağıdakilerden hangileri insanın doğaya olan etkilerinden biri değildir?

A)

Dubai Palmiye Adası

B)

Ordu-Giresun Havaalanı

C)

Hindistan pirinç tarlası

D)

Yavuz Sultan Selim Köprüsü

E)

Erciyes Dağı

10. Aşağıdakilerden hangisi doğal ortam unsurlarından biri değildir?

- A) Dağ B) Köprü C) Orman
D) Deniz E) Göl

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

Coğrafya: Doğal ve beşerî unsurları, insanla ilişkilendirerek inceleyen bilim dalıdır.

Destek Noktası

Neden Coğrafya Öğrenmeliyiz?

- ▶ Doğal ortamdaki unsurların daha iyi tanınmasını sağlar.
- ▶ İnsanlara çevre bilinci kazandırır.
- ▶ Çevreyi anlama, koruma ve düzenleme bilinci sağlar.
- ▶ Çevresel risklerin daha iyi analiz edilmesini sağlar.
- ▶ İnsanların çevreye yönelik tehditlerini daha iyi analiz etmeyi sağlar. Buna karşı önlemler almaya çalışır.
- ▶ Sürdürülebilir kaynak kullanımına yönelir.
- ▶ İnsanlar için tehdit unsuru olan çevrenin daha iyi analiz edilmesini sağlar.
- ▶ Coğrafya bilgisine sahip devletler ve bireyler doğadan (kaynaklardan) daha iyi faydalanır. Ekonomik olarak refahı yüksek toplumlar oluşturur. Ayrıca Yurtseverlik bilincinin de yüksek olmasına katkıda bulunurlar.

Öğrenme Noktası

COĞRAFYA BİLİMİNİN KONUSU VE BÖLÜMLERİ

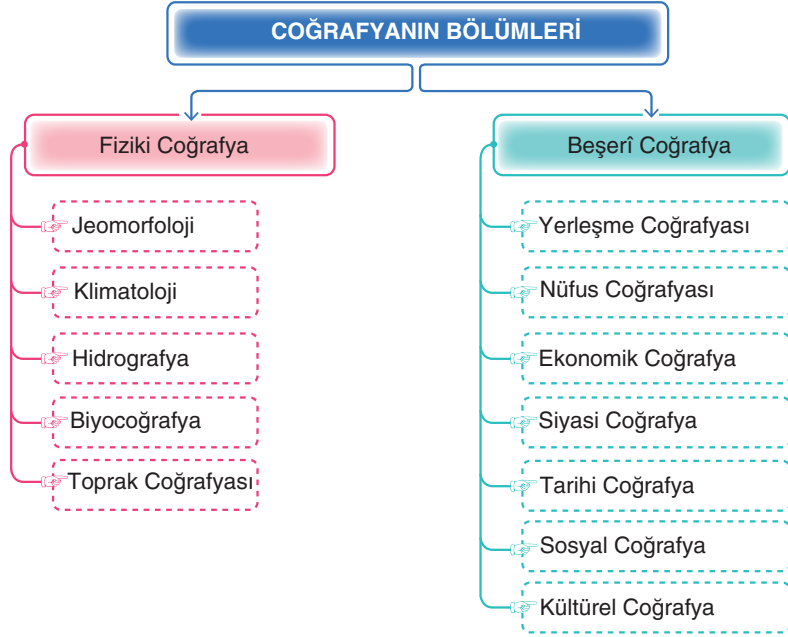
Coğrafya bilimi fiziki ve beşerî coğrafya olmak üzere ikiye ayrılır.

Fiziki Coğrafya

- ▶ Coğrafyanın doğal ortamlarda meydana gelen olayları inceleyen bölümüdür.

Beşerî Coğrafya

- ▶ İnsan faaliyetlerini inceleyen coğrafyanın bölümüdür.

Destek Sorusu 1

Fiziki coğrafyanın konusunu belirtiniz.

Destek Sorusu 2

Beşerî coğrafyanın alt dallarından iki tane örnek veriniz.

Destek Sorusu 3

Fiziki coğrafyanın alt dallarından iki tane yazınız.

Destek Sorusu 4

Beşerî coğrafyanın konusunu belirtiniz.

Destek Sorusu 5

Tarım, sanayi gibi konular hangi coğrafyanın inceleme alanına girer?

Destek Sorusu 6

Jeomorfoloji bölümünün inceleme alanını belirtiniz.

COĞRAFYANIN DOĞASI - COĞRAFYA BİLİMİNİN KONUSU VE BÖLÜMLERİ

Öğrenme Noktası

2. Video Konu Anlatımı

FİZİKİ COĞRAFYA'NIN BÖLÜMLERİ

Jeomorfoloji (Yer Şekli Bilimi)

Deniz altında ve yer kabuğunun yüzeyinde görülen şekilleri inceleyen ve oluşum süreçlerini açıklayan bilim dalıdır. (Yerkabuğu, kayalar, topraklar, tektonizma, volkanizma ve dağ oluşumu).

Jeoloji, pedoloji, petrografi ve jeofizik faydalandığı bazı bilimlerdir.

Klimatoloji (İklim Bilgisi)

Atmosfer içerisinde meydana gelen hava olayları ile yeryüzünde görülen iklim tiplerini inceleyen bilim dalıdır. (Sıcaklık, basınç, rüzgârlar). **Meteoroloji ve fizik** faydalandığı bazı bilim dallarıdır.

Hidrografya (Sular Coğrafyası)

Yer altı ve yer üstü sularının oluşum ve dağılımlarını araştıran, insan yaşamı üzerinde etkilerini inceleyen bilim dalıdır. Yer altı suları, akarsu, göl, deniz, okyanus ve buzullar hidroğrafyanın inceleme alanında yer alır.

Oseonografya, limnoloji, potamoloji ve hidrojeoloji faydalandığı bazı bilimlerdir.

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

Jeoloji: Yer bilimi

Pedoloji: Toprak bilimi

Petrografi: Taş bilimi

Jeofizik: Yer fiziği bilimi

Meteoroloji: Hava olayları bilimi

Hidroloji: Su bilimi

Oseonografya: Okyanus ve deniz bilimi

Limnoloji: Göl bilimi

Potamoloji: Akarsu bilimi

Hidrojeoloji: Yer altı suları bilimi

Destek Sorusu 7

Jeomorfolojiye yardımcı olan bilim dallarından iki tanesini belirtiniz.

Destek Sorusu 9

Hidrocoğrafyaya yardımcı bilim dallarından iki tanesini belirtiniz.

Destek Sorusu 8

Klimatolojinin konusunu belirtiniz.

Destek Sorusu 10

Klimatolojiye yardımcı bilim dallarından iki tanesini yazınız.

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

Biyoloji:

Canlılar bilimi

Botanik:

Bitki bilimi

Zooloji:

Hayvan bilimi

Öğrenme Noktası

3. Video Konu Anlatımı

Biyocoğrafya (Canlılar Coğrafyası)

Bitki ve hayvan topluluklarının genel özelliklerini ve dağılışını inceleyen bilim dalıdır.

Biyoloji, Botanik ve Zooloji faydalandığı bazı bilimlerdir.

Toprak Coğrafyası: Yeryüzündeki toprakların oluşum süreçlerini özelliklerini ve dağılışını inceler. **Pedoloji** ve **minerolojiden** yararlanır.

Destek Sorusu 11

Biyocoğrafya'ya yardımcı bilimlerini belirtiniz.

Destek Sorusu 12

Potamoloji ve limnolojinin inceleme alanlarını yazınız.

Destek Sorusu 13

Hidrografya'nın konusunu belirtiniz.

Destek Sorusu 14

Toprak coğrafyasına yardımcı bilim dallarından iki tanesini yazınız.

Destek Sorusu 15

Biyocoğrafyanın konusunu yazınız.

Destek Sorusu 16

Göl biliminin adını yazınız.

COĞRAFYANIN DOĞASI - COĞRAFYA BİLİMİNİN KONUSU VE BÖLÜMLERİ

Öğrenme Noktası

4. Video Konu Anlatımı

BEŞERİ COĞRAFYA'NIN BÖLÜMLERİ

Yerleşme Coğrafyası

Yerleşmenin dağılışını etkileyen faktörleri, yerleşme tiplerini ve mesken tiplerini inceler.

Nüfus Coğrafyası

Nüfusun dağılışını, niteliklerini ve değişimlerini inceleyen bilimdir. **Demografi** ve **istatistikten** faydalanılır.

Ekonomik Coğrafya

İnsanların tarım, hayvancılık sanayi, ulaşım, ticaret, turizm gibi ekonomik etkinliklerini inceler. **İktisat** biliminden faydalanılır.

Siyasi Coğrafya

Devletlerin jeopolitik yapılarını ve siyasi ilişkilerini inceler. **Uluslararası ilişkilerden** faydalanılır.

Tarihi Coğrafya

Bir alanın geçmiş coğrafi özelliklerini inceler. **Arkeoloji** ve **tarihten** faydalanılır.

Sosyal Coğrafya

Sosyal ilişkileri ve sosyal kimlikleri mekansal bir bakış açısıyla inceler.

Kültürel Coğrafya

Toplumların kültürel özelliklerini coğrafyayla ilişkilendirerek inceler. Sosyoloji, Filoloji, İlahiyat ve Antropoloji'den faydalanır.

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

İktisat:

Ekonomi

Demografi:

Nüfus bilimi

İstatistik:

Sayısal sınıflama

Destek Sorusu 17

Nüfus coğrafyasına yardımcı bilim dallarından bir tanesini yazınız.

Destek Sorusu 18

Kültürel coğrafyanın yararlandığı bilimlerden iki tanesini yazınız.

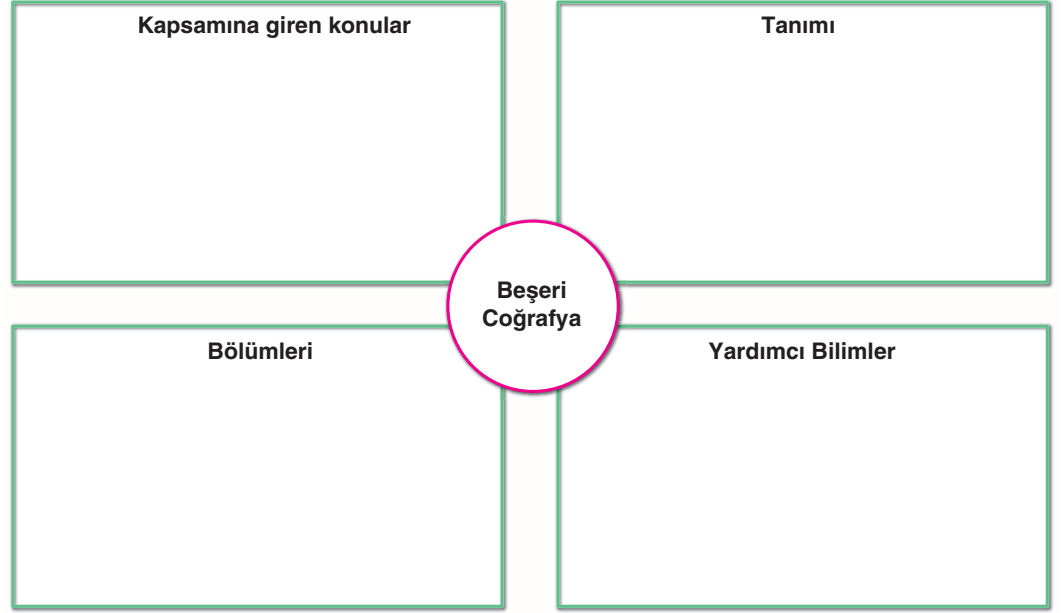
ÖĞRETMENİN NOTU

Aktif Öğrenme Alanı-1 / Frayer Diyagramı

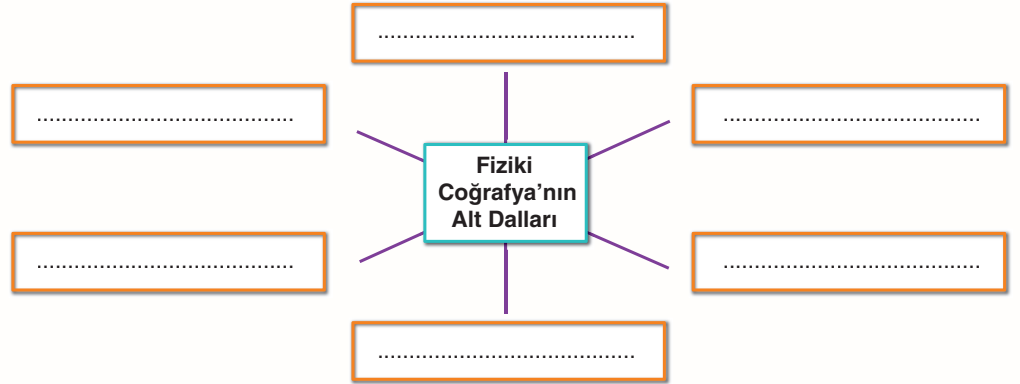
Frayer diyagramını doldurunuz.

Aktif Öğrenme Alanı-2 / Zihin Haritası

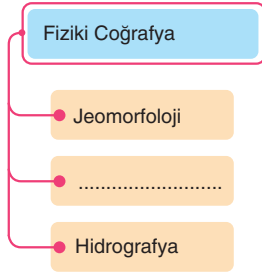
Aşağıdaki zihin haritasını doldurunuz.

Konu Tekrar Testi

1.

Yukarıdaki tabloda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) Klimatoloji
- B) Siyasi Coğrafya
- C) Yerleşme Coğrafyası
- D) Tarihi Coğrafya
- E) Nüfus Coğrafyası

2. Aşağıdakilerden hangisi beşerî coğrafyanın inceleme alanında yer alır?

- A) Toroslar'ın oluşumu
- B) Deniz ve okyanusların özellikleri
- C) Nüfus dağılışı
- D) Bitki örtüsü dağılışı
- E) İklim tipleri

3. I. Limnoloji → Göl bilimi
 II. Potamoloji → Akarsu bilimi
 III. Demografi → Toprak bilimi
 IV. Pedoloji → Nüfus bilimi

Yukarıdaki eşleştirmelerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

4. Aşağıda Doğu Karadeniz'le ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

- I. Doğu Karadeniz'de dağınık yerleşme tipi görülür.
- II. Doğu Karadeniz'de kurak mevsim yoktur.
- III. Doğu Karadeniz'de çay tarımı yaygındır.
- IV. Doğu Karadeniz dağlık ve engebeli bir yapıya sahiptir.

Verilenlerden hangileri fiziki coğrafyanın inceleme alanında yer alır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

5. Haritada belirtilen yerlerle ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

- I. K bölgesi dağlıktır.
- II. L Akdeniz iklim bölgesinde yer alır.
- III. M bölgesi seyrek nüfuslu alandır.

Verilenlerden hangileri beşerî coğrafyanın inceleme alanında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

6. • Pedoloji
 • Petrografi

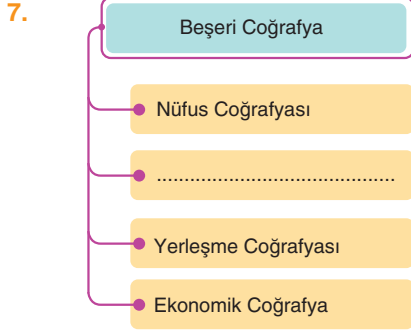
Yukarıdaki bilimlerin inceleme alanı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Toprak / Taş
- B) Bitki / Akarsu
- C) Akarsu / Göl
- D) Okyanus / Göl
- E) Toprak / Akarsu

COĞRAFYANIN DOĞASI - COĞRAFYA BİLİMİNİN KONUSU VE BÖLÜMLERİ

Konu Tekrar Testi

Yukarıdaki tabloda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Jeomorfoloji   B) Klimatoloji
C) Hidrocoğrafya   D) Biyocoğrafya
E) Siyasi coğrafya

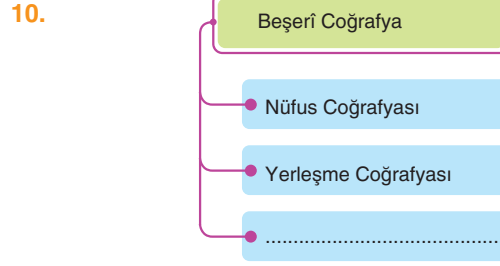
8. Aşağıdakilerden hangisi beşerî coğrafyanın inceleme alanında yer almaz?

- A) Akdeniz kıyılarındaki iklim ve bitki örtüsü özellikleri
B) Ege'deki turizm faaliyetleri
C) Türkiye'deki nüfusun dağılışı
D) İç Anadolu'nun ekonomik etkinlikleri
E) Karadeniz kıyılarındaki yerleşme tipleri

9. • Jeomorfoloji
• Biyocoğrafya
• Hidrocoğrafya
• Kartografya

Yukarıdaki seçeneklerden hangisi ile ilgili bilim dalı verilmemiştir?

- A) Yer şekilleri   B) Nüfus
C) Canlılar   D) Sular
E) Harita

Yukarıdaki tabloda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Jeomorfoloji
B) Hidroğrafya
C) Kartografya
D) Ekonomik Coğrafya
E) Biyocoğrafya

11. .... bitki ve hayvan topluluklarının genel özelliklerini, etkileşimlerini ve yeryüzündeki dağılışını inceleyen bilimdir.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Klimatoloji   B) Hidroğrafya
C) Biyocoğrafya   D) Ekonomik coğrafya
E) Klimatoloji

12. • Sıcaklık   • Basınç
• Nem   • Rüzgâr
• Yağış   • İklim tipleri

Yukarıda coğrafyanın hangi alt dalının çalışma alanları verilmiştir?

- A) Biyocoğrafya   B) Hidrocoğrafya
C) Jeomorfoloji   D) Toprak coğrafyası
E) Klimatoloji

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

1. Video Konu Anlatımı

Coğrafya Biliminin Gelişimi

- Coğrafya Latince geo (yer) ve graphein (tasvir etmek) kelimelerinin birleşmesiyle **geographica** şeklinde ifade edilmektedir.

İLK ÇAĞ'DA (ESKİ ÇAĞ) COĞRAFYA

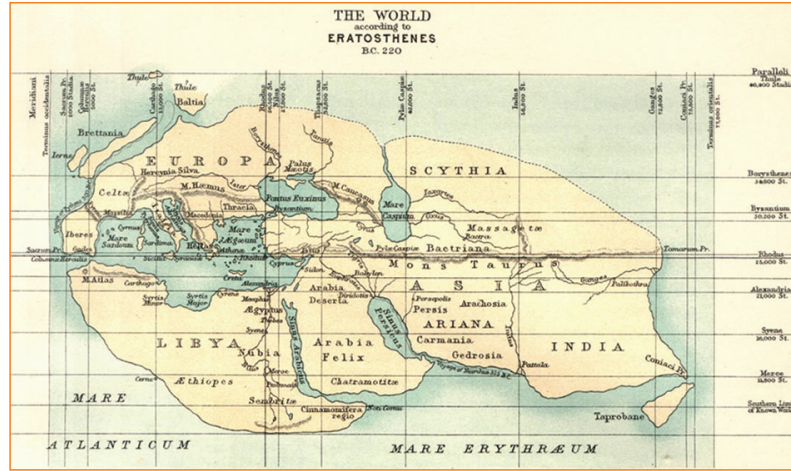
- Coğrafya ile ilgili ilk olarak Mezopotamya, Mısır ve Akdeniz Havzası'nda yaşayan düşünürler coğrafi bilgileri ortaya koymuştur.

Heredot: MÖ. V. yüzyılda bilinen yerler hakkında bilgiler vermiştir. Yunanistan'ın doğusunda olan bölgeleri Asya, batısında bulunanları Avrupa, Afrika'nın bilinen kesimlerini ise Libya olarak tanımlamıştır.

Tales: Dünya'nın şekli ve yapısı ile ilgili fikirler öne sürmüştür. (MÖ. 625-547)

Eratosthenes: (MÖ 276-195)

Bu bilgin İskenderiye ile Asvan arasındaki meridyen yayının uzunluğunu ölçmüştür.

Eratosthenes'in Haritası

Coğrafya kelimesi ilk kez Eski Çağ'da İskenderiye'de (Mısır) yaşamış **Eratosthenes** tarafından kullanılmıştır.

Destek Sorusu 1

Coğrafya kelimesini ilk kullanan bilgini belirtiniz.

Destek Sorusu 2

Coğrafi bilgileri ilk olarak ortaya koyan düşünürler hangi bölgede yaşamışlardır?

ÖĞRETMENİN NOTU

Hatırlatma Nektası

İhsan Ketin, Sırrı Erinç, Erol Tümertekin Reşat İzbirak, Besim Darkot önemli Türk coğrafyacılarına örnek verilebilir.

Destek Nektası

Orta Çağ'da Avrupa'da skolastik düşünce nedeniyle coğrafya biliminde de bir gelişme olmamıştır.

Bu dönemde İlk Çağ bilim insanlarının eserlerinden de etkilenen müslüman coğrafyacıların coğrafyanın gelişmesine önemli katkıları olmuştur.

Öğrenme Nektası

ORTA ÇAĞ'DA COĞRAFYA

► Orta Çağ'da Müslüman bilim insanlarının coğrafyaya önemli katkıları olmuştur.

İbn Havkal: Dünya'nın şekli hakkında **kitap Süret El Arz'**ı yazmıştır.

El Biruni: Dünya'nın şekli, boyutları ve eksen eğikliği hakkında **Kanun El Maksudi** adlı eseri yazmıştır.

Muhammed İdrisi: Dünya haritasını çizmiş ve iklim tipleri hakkında bilgi vermiştir. **Kitabu Roger** adlı eser **İdrisi'**ye aittir.

İbni Batuta: Fas'ta doğmuş olan bilim insanı İslam coğrafyasını gezmiş ve bu bilgileri **Seyahatnamesine** toplamıştır.

İbni Haldun: **Mukkaddime** adlı eseriyle bilime katkı sunmuştur.

3. Video Konu Anlatımı

Destek Sorusu 5

Kitabu Roger hangi bilginine aittir?

Destek Sorusu 6

Kitap Süret El Arz hangi bilim insanına aittir?

Destek Sorusu 7

Mukkaddime adlı eser hangi bilginine aittir?

Destek Sorusu 8

Eski Çağ'da yaşamış iki coğrafyacının adını yazınız.

Destek Sorusu 9

Orta Çağ'da Avrupa'da coğrafya biliminin yeterince gelişme göstermemesinin nedenini belirtiniz.

Destek Sorusu 10

Önemli Türk coğrafyacılarından iki tanesini yazınız.